

EGER

MEGYEI JOGÚ VÁROS

ÖNKORMÁNYZATA KÖZGYŰLÉSE

EGRI ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁGA

3300 EGER, DOBÓ TÉR 2.

1. napirend

Előterjesztés az „Az egri Wind-féle téglagyári agyagbánya rétegsorának feltárása” Eger Települési Értéktárba történő felvételéről

Tisztelt Bizottság!

Dr. PhD. Dávid Árpád életnyom kutató és Dr. Kelemen Éva elkészítette „Az egri Wind-féle téglagyári agyagbánya rétegsorának feltárása” javaslattételi dokumentációját (nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerint, természeti környezet).

Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképes dokumentációja és a javaslattételi lap szabályos, a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvénynek megfelel. A megfelelést valószínűsítő dokumentum, a támogató, ajánló levél mellékelve, amelyek a javaslathoz csatolt fényképek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozattal együtt képezik az Értéktárba javasolt dokumentáció részét (1-5 melléklet).

A javaslattétel rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Elhelyezkedés: A volt Wind-féle téglagyár agyagbányája Eger DK-i részén fekszik. Déli irányból a Homok út határolja. Észak-északnyugat felől Eger, Merengő nevű városrésze jelenti határát. A feltárás Ny-i peremén terül el a Rozália temető. Közvetlen közelében halad az Egert Putnokkal összekötő vasútvonal. Az első tulajdonosa után ezt a helyet Wind-féle téglagyárként hívják. A jelenleg is működő bánya mind gyalogszerrel, mind pedig személygépkocsival jól megközelíthető. A feltárás földrajzi koordinátái: 47°53'47.55"É, 20°23'52.20"K. A feltárás látogatásához engedélyt kell kérni az Egri Téglagyár Kft.-től.

Leírás: Az agyagbányában a művelés által feltárt tengeri és csökkent sósvízi üledéke földtörténeti Újidő (Kainozoikum) harmadidőszakában, az oligocén kor végén és a miocén kor elején (25-22 millió év) képződtek. A bánya rétegsora sztratotípusa, etalonja a földtörténet egy rövid szakaszának, melyet Eger városáról neveztek el és az egész Földön érvényes, nemzetközileg használt földtörténeti kortáblázatban „egri emelet” néven különítettek el. A Paratethys nevű hatalmas beltenger középső medencéjében lerakódott különböző üledékes képződmények nagy jelentőséggel bírnak mind kőzettani, mind pedig őslénytani szempontból. A változatos rétegsor kezdetben mélyebb, majd egyre sekélyedő tengerben, és végül egy lagúnában rakódott le. Ennek megfelelően a benne található ősmaradványok is nagyon változatosak. Több szintből kerültek elő ősi növények maradványai. A gerinctelenek közül a foraminiferák, a magánoskorallok, és a puhatestűek (kagylók csigák, ásólábúak) jelentősek. A gerinceseket porcoshalak (cápa- és rájafogak) és a csontoshalak (csigolyák, fogak, hallókövek) képviselik. Huszonöt éve vette kezdetét a feltárás különböző képződményeiben és azok ősmaradványain előforduló őseletnyomok vizsgálata.

Földtani leírás: A feltárás a Középső-Paratethys egridemeletének sztratotípusa. Az egridemelet az oligocén – miocén átmeneti emelete, amely átnyúlik a felső-oligocén katti emeletből az alsó-miocén akvitáni emeletbe. A feltárás teljes egrid szakasza az NP 25-ös nannoplankton- és a Paragloborotaliaopimaopima planktonforaminifera-zónába tartozik. A Wind-téglagyári szelvény az egridemelet idősebb, alsó részét tárja fel. A tengeri kifejlődések széles skálája található meg a feltárásban (sekély batialis, szublitorális, litorális, lagunafácies) gazdag, kiváló megtartású faunával és flórával. A Wind-féle téglagyárban az Egrid Formáció rétegei fokozatos átmenettel fejlődnek ki az alatta fekvő Kiscelli Agyagból. Erre erősen glaukonitos, tufitos homokkő települ.

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Eger, a volt Wind-féle téglagyár agyagbányájának művelés által feltárt rétegsorával páratlan és nemzetközileg is számon tartott földtani-öslénytani örökséggel büszkélkedhet. Ez egy olyan speciális turisztikai látnivaló, amely kutatók százait vonzza Egerbe.

Az egrid téglagyár agyagbányája nemcsak több millió éves csigák, kagylók, korallak, cápafogak híres lelőhelye. 1972-ben Báldi Tamás geológus professzor, egyetemi tanár javaslatára a földtörténeti kortáblázatban az oligocén végét és a miocén elejét városunkról, „egridemelet” néven különítették el az agyagbánya rétegsora alapján. A rétegsor Egrid Formáció néven használatos a geológiai nevezéktanban. Ősmaradványokat itt az 1800-as évek vége óta gyűjtenek. Innen indult Legányi Ferenc amatőr kutató pályája is, akinek a munkája nyomán új alapokra helyezték a Bükk hegység kutatását. Sajnos sem a téglagyár, sem az agyagbánya nem áll védelem alatt. Ha azonban a bányaművelés befejeződne, akkor nem lenne többé olyan feltárás, ahol az „egridemelet” és az Egrid Formációba tartozó képződmények ilyen teljességben megfigyelhetők volnának.

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy „Az egrid Wind-féle téglagyári agyagbánya rétegsorának feltárása” javaslattételt saját hatáskörében eljárva fogadja el és az Egrid Értéktár nemzeti értékei közé emelje be.

Eger, 2017. május 2.

Bátori István
elnök

Határozati javaslat:

Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Egrid Értéktár Bizottsága saját hatáskörben eljárva „Az egrid Wind-féle téglagyári agyagbánya rétegsorának feltárása” helyi nemzeti értéként az Egrid Értéktárba felveszi.

Felelős: Bátori István
Egrid Értéktár Bizottság elnöke
Határidő: 2017. december 31.